

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત વડી અદાલત, અમદાવાદ

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૪૭૨૧ / ૨૦૧૩

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે?	હા
૨.	રિપોર્ટર્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	હા
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવાં ઈચ્છે છે?	ના

જ.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ ના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	ના
પ.	દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવું કે નહિ?	ના

=====

આર ઝેવિયર....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી નીખિલ એસ કરિયલ, અરજદાર તરફથી વકીલ

સામાવાળા(ઓ) ક્રમાંક ૧ તરફથી શ્રી હિમાંશુ કે. પટેલ, સહાયક સરકારી વકીલ

સામાવાળા(ઓ) ક્રમાંક ૨ તરફથી સુશ્રી પીજે દવાવાલા, વકીલ

=====

કોરમ: માનનીય શ્રીમતી ન્યાયમૂર્તિ અભિલાષા કુમારી

તારીખ : ૦૮/૦૯/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

૧. નિયમ. શ્રી હિમાંશુ કે. પટેલ, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ, સામાવાળા ક્રમાંક ૧ માટે નિયમની નોટિસની તામીલ માફ કરે છે અને સુશ્રી પી.જે. દાવાવાળા, વિદ્વાન વકીલ, સામાવાળાઓ ક્રમાંક ૨ માટે નિયમની નોટિસની તામીલ માફ કરે છે. કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લઈને તથા સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોની સંમતિથી, આ અરજીએ અંતિમ રીતે સુનાવણી માટે લેવામાં આવી છે અને તેનો નિર્ણય કરવામાં આવે છે।

૨. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજી દ્વારા, અરજદારે મેન્ડેમસની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ અથવા દિશાનિર્દેશ જારી કરવા માટે પ્રાર્થના કરી છે, સામાવાળા ક્રમાંક ૨-ગુજરાત એગ્રો ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (“ધ કોર્પોરેશન”) દ્વારા પસાર કરાયેલ તા. ૨૯.૦૭.૨૦૧૩ના વાંધાજનક હુકમને રદ કરવા માટે, જેના દ્વારા તા. ૦૨.૦૪.૨૦૧૨ના હુકમ મુજબ થયેલી તેની બદલી વિરુદ્ધ અરજદારની રજૂઆત નામંજૂર કરવામાં આવી છે.

૩. કેસના સંક્ષિપ્ત તથ્યો એવા છે કે કોર્પોરેશન દ્વારા તા. ૦૮.૦૮.૧૯૯૩ના પ્રસિદ્ધ કરાયેલા જાહેરનામા અનુસંધાને, અરજદારે અરજી કરી હતી અને તા. ૧૧.૦૩.૧૯૯૪ના નિમણૂક હુકમમાં દર્શાવેલ કેટલીક શરતો અને નિયમોને આધીન રહીને, સામાવાળા-કોર્પોરેશનમાં વિશેષ સંવર્ગમાં ટેકિનશિયન (એવિએશન) ના પદ પર તેની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, સામાવાળા-કોર્પોરેશન ગુજરાત રાજ્યની અંદર એવિએશન સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ માટે નોડલ એજન્સી હતું. તેથી, એ અનુસર્યું કે અરજદારને જે પદ પર નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે રાજ્યમાં એવિએશન પ્રવૃત્તિઓમાં થયેલા વધારાને ધ્યાનમાં રાખીને તથા જાળવણી વિભાગમાં તકનીકી લાયકાત ધરાવતા વ્યક્તિઓની જરૂરિયાત સંતોષવા માટે રચવામાં આવ્યું હતું, જેથી વિવિધ વિમાનને ઉડ્ડયનયોગ્ય સ્થિતિમાં રાખી શકાય. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, એવિએશન સંબંધિત બાબતોમાં તેના જ્ઞાન અને કુશળતાને કારણે જ તેની મૂળ ભરતી કરવામાં આવી હતી. તેની સેવાઓ કાર્ય કરવા માટે કોર્પોરેશનના એવિએશન વિભાગ દ્વારા પણ માંગવામાં આવી હતી. તા. ૨૫.૦૧.૨૦૦૫ના હુકમથી અરજદારને આસિસ્ટન્ટ મેનેજર (જનરલ) ના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી હતી, જે પદ વહીવટી સ્વરૂપનું હતું. તા. ૦૮.૧૦.૨૦૧૦ના રોજ, તેના વિરુદ્ધ વિભાગીય તપાસ અનુસંધાને લાદવામાં આવેલ દંડ અંગે મજૂર અદાલતે પસાર કરેલા હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને (જેનો વર્તમાન અરજી સાથે કોઈ સંબંધ નથી), અરજદારની બદલી કોર્પોરેશનના એવિએશન વિભાગમાં કરવામાં આવી હતી, જ્યાં તે વાંધાજનક તા.

૦૨.૦૪.૨૦૧૨ના હુકમ પસાર થાય ત્યાં સુધી રહ્યો; જેના દ્વારા અરજદારની આસિસ્ટન્ટ મેનેજર (જનરલ) તરીકે એગ્રો સર્વિસ સેન્ટર, જામનગર ખાતે બદલી કરવામાં આવી હતી. તા. ૦૨.૦૪.૨૦૧૨ના હુકમથી વ્યથિત થઈને, અરજદારે અગાઉ વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૬૭૨૪ ઓફ ૨૦૧૨ દાખલ કરી હતી. તા. ૨૫.૦૬.૨૦૧૩ના હુકમ દ્વારા, આ અદાલતે અરજદારને કોર્પોરેશન સમક્ષ પ્રતિનિધિત્વ કરવાની મંજૂરી આપી હતી અને તે પ્રતિનિધિત્વનો નિર્ણય ઉક્ત હુકમમાં નિર્ધારિત સમયગાળામાં કરવા માટે દિશા-નિર્દેશ આપ્યો હતો. ઉક્ત અરજીનો કેસના ગુણદોષમાં પ્રવેશ કર્યા વગર નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને જો અરજદાર વિરુદ્ધ પ્રતિકૂળ હુકમ પસાર થાય તો અદાલતનો આશરો લેવાની છૂટ અરજદારને અનામત રાખવામાં આવી હતી. અરજદારે તા. ૨૯.૦૬.૨૦૧૩ના રોજ સામાવાળા-કોર્પોરેશન સમક્ષ પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું. આ પ્રતિનિધિત્વ તા. ૨૯.૦૭.૨૦૧૩ના વાંધાજનક હુકમથી નામંજૂર કરવામાં આવ્યું છે, જેના પરિણામે વર્તમાન અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૪. અરજદાર તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી. નિખિલ એસ. કારિયલ દ્વારા રજૂ કરાયેલ દલીલોનો મુખ્ય આધાર એ છે કે અરજદાર વાયુયાન સંબંધિત બાબતોમાં તકનીકી રીતે કુશળ છે અને તેની કુશળતા તથા ક્ષમતાનો વધુ સારો ઉપયોગ સામાવાળા-નિગમના વાયુયાન વિભાગમાં થઈ શકે છે, વહીવટી વિભાગમાં નહીં. અરજદાર તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, અરજદારે માહિતીનો અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૦૫ હેઠળ એવી માહિતી પ્રાપ્ત કરી છે કે

સામાવાળા-નિગમના નાગરિક વાયુચાન નિયામકે સામાવાળા-નિગમને અરજદારની બદલી વાયુચાન વિભાગમાં કરવા વિનંતી કરી હતી, કારણ કે ત્યાં તેની સેવાઓ આવશ્યક હતી. તેમ છતાં, સામાવાળા-નિગમે ઉક્ત વિનંતી સ્વીકારી નથી, પરંતુ અરજદાર તકનીકી લાયકાત ધરાવતો વ્યક્તિ હોવા છતાં અને તેની સેવાઓનો વધુ સારો ઉપયોગ વાયુચાન વિભાગમાં થઈ શકે તેવી હકીકત હોવા છતાં, તેની બદલી વહીવટી પદ પર કરી છે.

૫. ત્યારબાદ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારના નિમણૂક હુકમમાંની શરત ક્રમાંક ૩, જેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારની સેવાઓ ગુજરાતમાં કોઈપણ સ્થળે અને કોઈપણ યુનિટ/વિભાગમાં, તેમજ સામાવાળા નિગમની અન્ય કોઈપણ અનુગામી કંપનીમાં બદલી કરી શકાય તેવી છે, તેને શરત ક્રમાંક ૪ સાથે સુસંગત રીતે વાંચવાની રહે છે; જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારે એક્ઝિક્યુટિવ ડિરેક્ટર (એવિએશન) સમક્ષ ફરજ માટે હાજર થવાનું રહેશે અને ડોફિન હેલિકોપ્ટર સ્ટોર્સ, સાધનો તથા તે સંબંધિત અન્ય કામોના સમારકામ અને જાળવણીની દેખરેખ રાખવા અને તે અમલમાં મૂકવા માટે જવાબદાર રહેશે, વગેરે. આનો અર્થ એવો થાય છે કે અરજદારની નિમણૂક એક નિર્દિષ્ટ હેતુ માટે કરવામાં આવી હતી, જેનો સંબંધ એવિએશન ક્ષેત્રમાં તેની લાયકાત સાથે હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એવિએશન ક્ષેત્રમાં અરજદારની કુશળતાને સામાવાળા નિગમ દ્વારા અવગણવામાં આવી શકતી નથી.

૬. આગળ વધુ રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારે અમદાવાદથી જામનગર બદલી કરવામાં આવતાં હોવાના આધાર પર બદલીના હુકમને પડકાર્યો નહોતો. અરજદારની ફરિયાદ માત્ર આ હકીકત સુધી મર્યાદિત છે કે તેને એવિએશન વિભાગમાંથી હટાવીને વહીવટી વિભાગમાં મુકવામાં આવ્યો છે.

૭. કે, અરજદારની નિમણૂક વિશેષ સંવર્ગમાં છે, જે તેની નિમણૂકના હુકમ પરથી દર્શિત થાય છે, તેથી સામાવાળાઓએ તેની બદલી અન્ય કોઈ વિભાગમાં કરવી જોઈતી નહોતી, પરંતુ તેને એવિએશન વિભાગમાં જ યથાવત રાખવો જોઈએ હતો.

૮. વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે અરજદારની સેવાઓ નિગમના ઉચ્ચતન વિભાગમાં આવશ્યક છે, કારણ કે ઉક્ત નિગમ હજુ પણ ગુજરાત રાજ્યમાં ઉચ્ચતન પ્રવૃત્તિઓ માટે નોડલ એજન્સી તરીકે યથાવત્ છે. તા. ૦૮.૦૬.૨૦૧૦નો સરકારનો ઠરાવ હજી સુધી અમલમાં આવ્યો નથી, કારણ કે રાજ્ય સરકારે ઉક્ત ઠરાવમાં પ્રસ્તાવિત મુજબ ગુજરાત સ્ટેટ એવિએશન કંપની લિમિટેડનું હજી સુધી નિગમન કર્યું નથી.

૯. વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે અરજદારની બદલી ન તો જાહેર હિતમાં છે અને ન તો સેવાની તાત્કાલિક જરૂરિયાતને કારણે છે. વિપરીત રીતે, અરજદાર જેવા લાયકાતપ્રાપ્ત વ્યક્તિને ઉચ્ચતન ક્ષેત્રમાંથી, જે હાલમાં તદર્થ નિમણૂકો કરીને ચલાવવામાં આવી રહ્યું છે, બહાર મોકલવું જાહેર ક્ષેત્ર પર ભારરૂપ બનશે.

૧૦. અરજદારની રજૂઆત નકારી કાઢતા આક્ષેપિત હુકમ અંગે, અરજદાર તરફથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારની રજૂઆતનો અસ્વીકાર સંપૂર્ણપણે મનસ્વી આધારો પર કરવામાં આવ્યો છે. આક્ષેપિત હુકમમાં દર્શાવેલા કારણો અરજદારની કોઈપણ દલીલોને ધ્યાનમાં લેતા નથી.

૧૧. અંતે, એ રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારને પ્રમોશનના આધારે તારીખ ૨૫.૦૧.૨૦૦૫ના હુકમથી સહાયક મેનેજર (જનરલ) તરીકે મુકવામાં આવ્યા હતા. તેમ છતાં, તેની તકનીકી કુશળતાને ધ્યાનમાં રાખીને સામાવાળા-નિગમને અરજદારને પાછા એવિએશન વિભાગમાં બદલી કરવા માટે તે અટકાવતું નથી.

૧૨. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના આધારે, અરજદાર તરફથી વકીલે પ્રાર્થના કરી છે કે અરજી મંજૂર કરવામાં આવે.

૧૩. શ્રી. હિમાંશુ કે. પટેલ, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે રજૂઆત કરી છે કે રાજ્ય સરકારની આ મામલે કોઈ ભૂમિકા નથી અને રાજ્ય સરકાર વિરુદ્ધ કોઈ પ્રાર્થના કરવામાં આવી નથી; તેથી, અદાલત યોગ્ય આદેશો પસાર કરી શકે.

૧૪. સામાવાળા ક્રમાંક ૨ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રીમતી પી.જે. દાવાવાલાએ આ અરજીનો કડક વિરોધ કરતાં એવી રજૂઆત કરી છે કે અરજદારના તા. ૧૧.૦૩.૧૯૯૪ ના નિમણૂક હુકમમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેની સેવાઓ ગુજરાતમાં કોઈપણ સ્થળે અને ખાસ કરીને કોર્પોરેશનના કોઈપણ

વિભાગ/એકમ તેમજ તેની કોઈપણ અનુગામી કંપનીમાં બદલીપાત્ર છે. અરજદારને નિમણૂકના ક્ષણથી જ જાણ હતી કે તેની સેવાઓ કોઈપણ વિભાગ અથવા એકમમાં બદલીપાત્ર છે. તેથી, જામનગર સ્થિત એગ્રો સર્વિસ સેન્ટર ખાતે તેની બદલી અંગે અરજદારને કોઈ વાંધો ઉઠાવવાનો અવકાશ રહેતો નથી.

૧૫. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે, અરજદારને એપિએશન ડિવિઝનમાંથી બદલી કરીને વહીવટી પદ પર મુકવામાં આવ્યા હોય તે પ્રથમ વખત નથી, પરંતુ તેણે અગાઉ કોઈ વ્યથા રજૂ કરી નથી.

૧૬. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે, તારીખ ૨૫.૦૧.૨૦૦૫ના હુકમ દ્વારા અરજદારને બઢતી ઉપર એપિએશન વિભાગમાં સહાયક મેનેજર (જનરલ) તરીકે બદલી કરવામાં આવી હતી, તેમ છતાં ઉક્ત હુકમમાં એવું ઠેરવવામાં આવેલઠેરવવામાં આવેલ કે જરૂરીયાત ઉભી થાય ત્યારે અને જેમ જેમ જરૂરી બને તેમ અરજદારની સેવાઓનું નિગમના કોઈપણ વિભાગ / એકમમાં સ્થાનાંતરણ કરવામાં આવી શકે છે.

૧૭. વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારની બદલી કરીને સામાવાળા-નિગમે કોઈપણ નિયમ, વિનિયમ અથવા માર્ગદર્શિકાઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું નથી.

૧૮. સામાવાળા-નિગમના એક્ઝિક્યુટિવ ડિરેક્ટરને અરજદારે લખેલા તા. ૦૯.૦૨.૧૯૯૮ ના પત્ર તરફ અદાલતનું ધ્યાન દોરતાં, જેમાં અરજદારે નિગમને

દક્ષિણ આંધ્ર પ્રદેશ ખાતે એગ્રો-કેમિકલ વિભાગમાં ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર તરીકે, જે એક વહીવટી હોદ્દો છે, પોતાની નિમણૂક કરવા વિનંતી કરી હતી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હવે અરજદાર એવું કહી શકતો નથી કે નિગમ તેને એવિએશન વિભાગની બહાર બદલી કરવા પ્રતિબંધિત છે, જ્યારે તેણે પોતે જ પોતાની ઈચ્છા મુજબ તે સમયે વહીવટી હોદ્દા પર નિમણૂક માટે વિનંતી કરી હતી.

૧૯. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારની બદલી વહીવટી આવશ્યકતાને કારણે કરવામાં આવી છે અને સામાવાળા દ્વારા બદલી કરતી વખતે સત્તાનો દુર્ભાવનાપૂર્વક ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાનો કોઈ આક્ષેપ નથી. અરજદાર બદલીપાત્ર પદ પર ફરજ બજાવી રહ્યો છે અને વહીવટી કારણોસર તેની બદલી કરવાનો અધિકાર નિયોજકને પ્રાપ્ત છે. અરજદાર એવી માંગ કરી શકતો નથી કે તેની સેવાઓ માત્ર સામાવાળા-નિગમના ઉક્રુચન વિભાગમાં જ યથાવત્ રાખવામાં આવે, કારણ કે આવી માંગ તેણે સ્વીકારેલી નિમણૂકની શરતોના વિરુદ્ધ છે.

૨૦. સામાવાળા-નિગમ તરફના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે હાલની આ અરજીમાં કરવામાં આવેલી પ્રાર્થનાઓમાં, અરજદારે માત્ર તેના પ્રતિનિધિત્વને નામંજૂર કરનાર તા. ૨૯.૦૭.૨૦૧૩ના હુકમને જ પડકાર્યો છે. બદલીના વાસ્તવિક હુકમ વિરુદ્ધ કોઈ પ્રાર્થના કરવામાં આવી નથી, તેથી, અરજીમાં તેની બદલી સામે કોઈ નિર્દિષ્ટ રાહત માગવામાં આવી નથી.

૨૧. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના આધારે, અરજીએ નામંજૂર કરવામાં આવે તેવી પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે.

૨૨. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અન્ય કોઈ આધાર રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી.

૨૩. તેણીની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, સામાવાળા ક્રમાંક ૨ તરફથી વિદ્વાન વકીલે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર મૂક્યો છે:

(એ) રજિસ્ટ્રાર જનરલ, મદ્રાસની ન્યાયવિચારણાની વડી અદાલત વિ. આર. પેરાયી અને અન્ય – (૨૦૧૧)૧૨ એસ.સી.સી. ૧૩૭ (બી) હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિ. કાશ્મીર સિંહ અને અન્ય એક – (૨૦૧૦)૧૩ એસ.સી.સી. ૩૦૬ (સી) પ્રાદેશિક પ્રબંધક, એસ.બી.આઈ. વિ. રાજેશ કુમારી તિવારી – ૨૦૦૬ સર્વોચ્ચ અદાલત કેસેસ (એલ એન્ડ એસ) ૧૪૩

૨૪. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી નીખિલ એસ. કારિયેલે, પ્રતિઉત્તરમાં, રજૂઆત કરી છે કે બદલીનો હુકમ હવે એ જ હુકમ સામે તેમની રજૂઆતને નામંજૂર કરનાર તા. ૨૯.૦૭.૨૦૧૩ના આક્ષેપિત હુકમમાં વિલીન થઈ ગયો છે; તેથી બદલીના હુકમને અલગથી વિશેષરૂપે આક્ષેપિત કરવાની કોઈ આવશ્યકતા રહેતી નથી. આગળ એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની અરજીમાં, અદાલતને અરજીઓમાં કરાયેલ આક્ષેપો

અને રજૂઆતોના આધારે, વિશેષરૂપે માંગવામાં આવી ન હોય તેવી રાહત આપવાનો અધિકાર છે.

૨૫. આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે, અરજમાં કરાયેલ નિવેદનો, પડકારાયેલ હુકમની સામગ્રી તથા નોંધપર રહેલ અન્ય દસ્તાવેજોનું અવલોકન કર્યું છે.

૨૬. હાલની અરજીમાં અરજદારે ઉઠાવેલ એકમાત્ર ગિલો એ છે કે તા. ૦૨.૦૪.૨૦૧૨ના હુકમ દ્વારા તેની બદલી જામનગર સ્થિત એગ્રો સર્વિસ સેન્ટરમાં આસિસ્ટન્ટ મેનેજર (જનરલ)ના પદ પર કરવામાં આવી છે, જે વહીવટી પદ છે અને જેમાં અરજદાર પાસે રહેલી વાયુયાન ક્ષેત્રની તકનિકી કુશળતાની આવશ્યકતા નથી. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, વાયુયાન ક્ષેત્રમાં તાલીમપ્રાપ્ત અને લાયકાત ધરાવતા હોવાથી તેની પ્રારંભિક નિમણૂક વિશેષ સંવર્ગમાં ટેકનિશિયન (એવિએશન) તરીકે કરવામાં આવી હતી. અરજદારના કહેવા મુજબ, તેનો અર્થ એ થાય છે કે તેની સેવાઓનો ઉપયોગ માત્ર સામાવાળા નિગમના એવિએશન વિભાગમાં જ થવો જોઈએ અને વહીવટી સ્વરૂપના અન્ય કોઈ પદ પર નહીં.

૨૭. ઉપરોક્ત રજૂઆતના સંદર્ભમાં, જો અરજદારનો તા. ૧૧.૦૩.૧૯૯૪નો નિમણૂક હુકમ પરખવામાં આવે, તો એવું જણાય છે કે અરજદારની પ્રારંભિક નિમણૂક વિશેષ સંવર્ગમાં ટેકનિશિયન (એવિએશન)ના પદ પર કરવામાં આવી

હતી. જોકે, ઉક્ત હુકમ કેટલીક નિશ્ચિત શરતો અને નિયમોને આધીન હતો. ઉક્ત હુકમની શરત ક્રમાંક ૩ અને ૪ નીચે મુજબ છે:

(૩) તમારી સેવાઓ ગુજરાતના કોઈપણ સ્થળે, કોઈપણ વિભાગ/ એકમમાં તેમજ નિંગમની અન્ય કોઈપણ ઉપકપનીઓમાં બદલીપાત્ર રહેશે.

(૪) તમે એકિઝક્યુટિવ ડિરેક્ટર (એ) સમક્ષ ફરજ માટે હાજર થશો અને ડોફિન હેલિકોપ્ટર સ્ટોર્સ, ઉપકરણો તેમજ અન્ય સંબંધિત કામ વગેરેની મરામત અને જાળવણી પર દેખરેખ રાખવા તથા તે અમલમાં મૂકવા માટે જવાબદાર રહેશો.

૨૮. અરજદાર દ્વારા આ શરતો સ્વીકારવામાં આવી છે તે બાબત વિવાદાસ્પદ નથી. શરત ક્રમાંક ૩ ના અવલોકનથી પૂરતું સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારની નિમણૂક આ શરતને આધીન છે કે તેની સેવાઓ ગુજરાતના કોઈપણ સ્થળે અથવા કોઈપણ અન્ય વિભાગ/ એકમમાં, તેમજ સામાવાળા નિગમની કોઈપણ અન્ય અનુગામી કંપનીમાં બદલીપાત્ર છે. જ્યારે અરજદારે આ શરત સ્વીકારી છે કે તેની સેવાઓ ગુજરાતના કોઈપણ અન્ય સ્થળે, વિશેષ કરીને કોઈપણ અન્ય વિભાગ/ એકમમાં બદલી કરી શકાય છે, ત્યારે હવે તેના મુખે એમ કહેવું યોગ્ય નથી કે તેની સેવાઓ એવિએશન વિભાગ/ એકમમાંથી વહીવટી વિભાગ/ એકમમાં બદલી ન કરવી જોઈતી હતી.

૨૯. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે શરત ક્રમાંક ૩ ને સ્વતંત્ર શરત તરીકે વાંચવી જોઈએ નહીં, પરંતુ શરત ક્રમાંક ૪ સાથે સુસંગત રીતે

વાંચવી જોઈએ. શરત ક્રમાંક જનો અર્થ માત્ર એટલો જ છે કે અરજદારે કાર્યભાર સંભાળવા માટે એક્ઝિક્યુટિવ ડિરેક્ટર (એવિએશન) સમક્ષ હાજર થવાનું નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું હતું અને તેમાં એ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે તે ડોક્ટ્રિન હેલિકોપ્ટર સ્ટોર્સ, સાધનો અને અન્ય સંબંધિત કામ વગેરેની મરામત તથા જાળવણીની દેખરેખ રાખવા અને તે કામગીરી બજાવવા માટે જવાબદાર રહેશે. આ શરત તેની ટેકનિશિયન (એવિએશન) તરીકેની પ્રારંભિક નિમણૂક સાથે સંબંધિત છે અને એવું કહી શકાય નહીં કે તે શરત ક્રમાંક ૩ ને ક્ષીણ કરે છે, જે એક વિશિષ્ટ શરત છે અને જેના દ્વારા સામાવાળા-નિગમને અરજદારની ગુજરાતમાં કોઈપણ સ્થળે, કોઈપણ વિભાગ/એકમમાં અને અહીં સુધી કે નિગમની કોઈપણ સહાયક કંપનીમાં બદલી કરવાનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો છે. આ શરતના અસ્તિત્વમાં, શરત ક્રમાંક જના આધારે એવિએશન વિભાગમાં કાયમ માટે જ રહેવાનો કોઈ અધિકાર અરજદાર દાવો કરી શકતો નથી. નિમણૂક હુકમમાં સમાવિષ્ટ શરતો સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ છે અને અરજદારની સુવિધા મુજબ, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વકીલે સૂચવ્યા પ્રમાણે, તેમનો ખોટો અર્થઘટન કરી શકાય નહીં. તેથી, આ સંદર્ભમાં અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વકીલે આગળ ધરાવેલી રજૂઆતમાં કોઈ સાર નથી અને તે સ્વીકારી શકાય તેમ નથી.

૩૦. એ રજૂઆતના સંદર્ભે કે વિમાનન નિયામકે સામાવાળા-નિગમને અરજદારને વિમાનન વિભાગમાં મુકવા વિનંતી કરી છે, અરજદારે માહિતીનો અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૦૫ હેઠળ કરાયેલ પૂછપરછના જવાબરૂપે તેને પ્રાપ્ત

થયેલ તા. ૦૮.૦૩.૨૦૧૪ની નોંધ પર આધાર રાખ્યો છે. નોંધમાં અરજદારની સેવાઓ વિમાનન વિભાગમાં બદલી શકાય તેમ હોવાનું ઉલ્લેખિત છે, તેમ છતાં, આ નોંધ આંતરિક પત્રવ્યવહાર હોવાનું જણાય છે. તે કોઈ સત્તાધિકારીને સંબોધિત નથી, તેમજ તેના પર કોઈ સત્તાધિકારીની સહી પણ નથી. તેવું હોવા છતાં, નિમણૂકના હુકમમાં શરત ક્રમાંક ૩ સ્વીકારી લીધા પછી, સામાવાળા-નિગમના ભિન્ન વિભાગોના અધિકારીઓ વચ્ચેનો આંતરિક પત્રવ્યવહાર અરજદારને ઉક્ત નિગમના કોઈ નિશ્ચિત વિભાગમાં યથાવત રહેવાનો કોઈ હકપ્રાપ્ત અધિકાર આપી શકતો નથી.

૩૧. આ અદાલત સમક્ષ વારંવાર એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારને અમદાવાદથી જામનગર બદલી કરવામાં આવી હોવાથી કોઈ વ્યથા નથી, પરંતુ તેને માત્ર એટલા માટે વ્યથા છે કે તેને વિમાનચાલન વિભાગની બહાર મુકવામાં આવ્યો છે. આ અદાલતના મત મુજબ, આ રજૂઆત સ્વીકારવા યોગ્ય નથી, કારણ કે અરજદારને, તા. ૧૧.૦૩.૧૯૯૪ ના હુકમથી જ્યારે તેને ટેકનિશિયન (વિમાનચાલન) તરીકે નિમણૂક આપવામાં આવી અને વિમાનચાલન વિભાગમાં મુકવામાં આવ્યો, ત્યારે પણ સારી રીતે જાણ હતી કે તેની સેવાઓ કોઈપણ અન્ય એકમ અથવા વિભાગમાં બદલી પાત્ર છે. જો અરજદારને કોર્પોરેશનના અન્ય કોઈ વિભાગ/એકમમાં તેની બદલી અંગે કોઈ આક્ષેપ હોત, તો તેને નિમણૂક સ્વીકારવી ન જોઈતી. તેમ છતાં, અરજદારે માત્ર નિમણૂક સ્વીકારી જ નથી, પરંતુ તા. ૦૮.૦૨.૧૯૯૮ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા કોર્પોરેશનને આંધ્ર

પ્રદેશમાં એત્રો કેમિકલ વિભાગમાં ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર તરીકે તેને મુકવાની વિનંતી પણ કરી છે, જે સંપૂર્ણપણે વહીવટી હોદ્દો છે. જો અરજદારને વિમાનચાલન વિભાગની બહાર ખસેડવામાં આવવું અપ્રિય હોત, તો તે પોતાની સ્વઈચ્છાથી આંધ્ર પ્રદેશમાં એત્રો કેમિકલ વિભાગમાં, વહીવટી હોદ્દા પર, પોતાની બદલી માટે વિનંતી ન કરત. પોતાની નિમણૂકના હુકમમાં સમાવાયેલ શરતો સ્વીકારી લીધા પછી અરજદાર પોતાની અનુકૂળતા મુજબ મુકામ અથવા મુકાલીનો વિભાગ પસંદ કરી શકતો નથી.

૩૨. અરજદારને તા. ૨૫.૦૧.૨૦૦૫ના હુકમથી સહાયક વ્યવસ્થાપક (જનરલ) ના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી હતી, જે સંપૂર્ણપણે વહીવટી પદ છે. તેમણે ઉક્ત પદ સ્વીકાર્યું છે અને વહીવટી વિભાગમાં સેવા બજાવી છે. તા. ૨૫.૦૧.૨૦૦૫ના બઢતી હુકમમાં પણ એવી જ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે અરજદારની સેવાઓ, જરૂરિયાત મુજબ, નિગમના કોઈપણ વિભાગ/ એકમમાં બદલી પાત્ર રહેશે. તેનો અર્થ એ થાય છે કે વહીવટી આવશ્યકતા મુજબ અરજદારને એક વિભાગમાંથી બીજા વિભાગમાં બદલી કરી શકાય છે.

૩૩. અરજદાર તરફથી હાજર શીખેલ વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે બદલીનો હુકમ એ દર્શાવતો નથી કે તે જાહેર હિતમાં અથવા વહીવટી આવશ્યકતાને કારણે કરવામાં આવ્યો છે. સામાવાળા-નિગમ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબી સોગંદનામામાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારની બદલી વહીવટી આવશ્યકતાને કારણે કરવામાં આવી છે. ઉક્ત હુકમમાં અરજદારની બદલીનું

કારણ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું નથી, તેમ છતાં, દુરાશયના આક્ષેપોના અભાવે, આ અદાલત દ્વારા એવું માનવામાં આવી શકતું નથી કે બદલીનો હુકમ વહીવટી આવશ્યકતા સિવાય કોઈ અન્ય બાહ્ય વિચારણા અથવા કારણોથી પ્રેરિત છે. અરજદારની બદલી સાથે કોઈ કલંક જોડાયેલો નથી, તેથી માત્ર એટલા કારણો કે બદલીના હુકમમાં એવું જણાવાયેલ નથી કે બદલી વહીવટી આવશ્યકતાને કારણે કરવામાં આવી છે, તેથી એવું માનવામાં આવી શકે નહીં કે તે તેવી નથી. આથી વિપરીત સૂચવે એવું કોઈ દસ્તાવેજી સામગ્રી નોંધપોથી પર ઉપલબ્ધ નથી.

૩૪. રજિસ્ટ્રાર જનરલ, મદ્રાસની ન્યાયિક વડી અદાલત વિ. આર. પેરાચી અને અન્ય (ઉપરોક્ત), જેના પર સંબંધિત નિગમના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા નિર્ભરતા રાખવામાં આવી છે, તેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ નિર્ધારિત કર્યું છે:

“૨૧. અમે બંને પક્ષોના વકીલોની રજૂઆતો પર વિચાર કર્યો છે. જ્યાં સુધી પ્રથમ સામાવાળા વિરુદ્ધ બદલીની કાર્યવાહીનો પ્રશ્ન છે, તે રજિસ્ટ્રાર (વિજિલન્સ) ના અહેવાલના આધારે કરવામાં આવી હતી. તે ઉપરાંત, જિલ્લા ન્યાયાધીશે પણ એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે વહીવટની દૃષ્ટિએ અપીલકર્તાને તેના જિલ્લામાં જાળવી રાખવું ઇચ્છનીય નથી. તેથી, તેમાં અંતર-જિલ્લા બદલીનો સમાવેશ થતો હતો. સામાવાળા ક્રમાંક ૧ એ તેને જિલ્લા બહાર બદલી કરવાની વડી અદાલતની સત્તાનો વિવાદ કર્યો નહોતો, તેમજ વિભાગીય ખંડપીઠે પણ તે આધારે તેમાં હસ્તક્ષેપ કર્યો નહોતો. આ ઉપરાંત, બદલી સેવા

સંબંધિત એક અનુસંગિક બાબત છે, અને જો વહીવટી કારણોસર, તથા કોઈ કલંક લગાડ્યા વિના બદલી કરવામાં આવે, જે હાલના કેસમાં કરવામાં આવી હતી, તો તેના અંગે કોઈ ફરિયાદ કરી શકાતી નથી.

૨૨. સરકારી સેવકની બદલીના સંદર્ભમાં, અમે આ અદાલતે એન.કે. સિંહ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા [એ.આઈ.આર. ૧૯૯૫ એસ.સી. ૪૨૩] માં આપેલા અવતરણનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ, જેમાં આ અદાલતે એ.આઈ.આર. પરા ૨૨ માં નીચે મુજબ નિરીક્ષણ કર્યું હતું: (એસ.સી.સી. પૃ.૧૦૮, પરા ૨૩)

૨૩. ... હસ્તાંતરપાત્ર સેવામાં રહેલા સરકારી કર્મચારીનું બદલી થવું, તેની સેવાને લગતા કારકિર્દીનો આવશ્યક અંગ છે. કોઈ નિશ્ચિત હોદ્દા માટે સંબંધિત વ્યક્તિની યોગ્યતા તથા વહીવટની તાકીદ સહિતના અનેક પરિબલોને ધ્યાનમાં લઈ, અધિકારીવર્ગ દ્વારા વ્યક્તિઓની ગુણવત્તાનું મૂલ્યાંકન કરવાનું રહે છે. તે ક્ષેત્રમાં આત્મનિષ્ઠ અભિપ્રાય રચવાની જરૂરિયાત ધરાવતા અનેક અપરિમેય પરિબલો ક્યારેક સંકળાયેલા હોઈ શકે છે. એકમાત્ર વાસ્તવિક અભિગમ એ છે કે નિર્ણય લેવા બાબતને અધિકૃત શ્રેણીના પરિષ્ઠ અધિકારીઓના વિવેક પર છોડી દેવી. જો સુધી નિર્ણય દુર્ભાવનાથી દૂષિત ન હોય અથવા બદલીને નિયંત્રિત કરતાં સ્વીકારિત ધોરણ કે સિદ્ધાંતના કોઈ ઉલ્લંઘનથી બગડેલો ન હોય, અને જેનું જ ન્યાયિક પરીક્ષણ થઈ શકે, ત્યાં સુધી તમામ બદલીઓનું પરીક્ષણ કરવા માટે ન્યાયિક રીતે સંભાળી શકાય એવા કોઈ ધોરણો ઉપલબ્ધ નથી અને તમામ સરકારી વિભાગોના કાર્મિક વહીવટ માટે જરૂરી નિપુણતા અદાલતો પાસે નથી.

તેથી, જાહેર હિતમાં, મર્યાદિત ન્યાયિક પરીક્ષણને આધિન રહી, આ બાબત વિભાગ પ્રમુખો પર છોડી દેવી આવશ્યક છે.

૨૩. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિ. એસ.એસ. કૌરવ [એ.આઈ.આર. ૧૯૯૫ એસ.સી. ૧૦૫૬] માં, વહીવટી ટ્રિબ્યુનલે સામાવાળાની બદલીના હુકમમાં હસ્તક્ષેપ કરીને તેને નિર્દિષ્ટ સ્થળે નિયુક્ત કરવાની દિશા આપી હતી. નોંધનીય છે કે ટ્રિબ્યુનલનો હુકમ રદ કરતાં આ અદાલતે પોતાના ચુકાદાના પરિણેદ ૪ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: (એસ.સી.સી. પૃ.૨૭૨)

૪. ... અદાલતો અથવા અધિકરણો પ્રશાસનિક કારણોના આધારે અધિકારીઓના બદલી સંબંધિત પ્રશ્નો નક્કી કરવા માટે અપીલીય મંચો નથી. પ્રશ્ના/નું ચક્ર સુગમ રીતે ચાલવા દેવું જોઈએ અને અદાલતો અથવા અધિકરણો પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં કે તેઓ અધિકારીઓને યોગ્ય સ્થળે બદલી કરીને પ્રશાસનિક વ્યવસ્થાની કામગીરીમાં અવરોધ ઊભો કરે. યોગ્ય નિર્ણય લેવાનો અધિકાર પ્રશ્ના/નો છે અને આવા નિર્ણયો ત્યારે સુધી યથાવત રહેશે, જ્યાં સુધી તે દુરભાવના દ્વારા અથવા કોઈ હકીકતી પૃષ્ઠભૂમિ કે આધાર વિના બાહ્ય વિચારણાથી દૂષિત થયેલા ન હોય. હાલના કેસમાં અમે જોયું છે કે પ્રશાસનિક કારણોના આધારે બદલીના આદેશો જારી કરવામાં આવ્યા હતા. તેથી, કોઈ નિશ્ચિત સ્થળે અધિકારીની નિમણૂક કરવાની યોગ્યતા અથવા ઉપયુક્તતા અંગે અમે વિચારણા કરી શકતા નથી.

૨૪. અમે આનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ કે આ અદાલતે ઈન્ડિયાના એરપોર્ટ્સ ઓથોરિટી વિ. રાજીવ રતન પાંડે [૨૦૦૯ (૮) એસસીસી ૩૩૭]માં તાજેતરમાં કાનૂની સ્થિતિને પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે: (એસસીસી પૃ.૩૩૯, પરા ૧૦)

૧૦. ... સરકારી કર્મચારીના બદલીના મામલામાં, ન્યાયિક સમીક્ષાનો વ્યાપ મર્યાદિત હોય છે અને વડી અદાલત બદલીના હુકમમાં સહેલાઈથી હસ્તક્ષેપ કરતી નથી, ભલે તે વચગાળાના તબક્કે હોય કે અંતિમ સુનાવણી સમયે. આપું તેથી છે કે અદાલતો બદલીના મામલામાં પોતાનો સ્વતંત્ર નિર્ણય પ્રતિસ્થાપિત કરતી નથી.”

(ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે)

૩૫. વધુમાં, સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા એન્ડ અધર્સ વિ. કાશ્મીર સિંહ અને અન્ય (ઉપરોક્ત), સર્વોચ્ચ અદાલત અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૧૨. બદલી સામાન્ય રીતે સેવાની એક અનુસંગિક ઘટના છે, અને જ્યાં સુધી બદલીના આદેશો સ્પષ્ટપણે ગેરકાનૂની ન હોય ત્યાં સુધી અદાલતોએ તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવામાં અત્યંત અનિચ્છુક રહેવું જોઈએ. ખાસ કરીને, અમારું માનવું છે કે પોલીસકર્મીઓની બદલી અને પોસ્ટિંગ સંબંધિત રાજ્ય સત્તાવાળાઓના વિવેકાધિકાર પર છોડી દેવા જોઈએ, કારણ કે તેઓ પરિસ્થિતિની વહીવટી જરૂરિયાતોની આવશ્યકતાઓનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સર્વોત્તમ સ્થિતિમાં હોય છે. સંબંધિત વહીવટી સત્તાવાળાઓનો એવો મત હોઈ શકે છે કે કાયદો અને

વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિના તેમના મૂલ્યાંકન અને/અથવા અન્ય વિચારણાઓના આધારે, કોઈ ચોક્કસ જિલ્લામાં અને/અથવા અન્ય કોઈ ક્ષેત્રમાં બીજા કરતાં વધુ પોલીસકર્મીઓની જરૂર છે. આ સંપૂર્ણપણે વહીવટી બાબતો છે, અને તે સુસ્થાપિત છે કે અદાલતોએ સામાન્ય રીતે વહીવટી બાબતોમાં હસ્તક્ષેપ કરવો નહીં અને ન્યાયિક સંયમ જાળવવો જોઈએ; ટાટા સેલ્યુલર વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૧૧] જુઓ.

૧૩. આ ચુકાદામાં હાઈકોર્ટે આ અદાલતના જે.બી. પારડીવાળા v. ડૉ. કે.એસ. જવાતકર [(૧૯૯૮) સપિલ. (૧) એસ.સી.સી. ૬૭૯]ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. ઉક્ત નિર્ણયને ધ્યાનપૂર્વક વિચાર્યા બાદ અમારું મત છે કે હાલના કેસમાં તેનો કોઈ સંબંધ નથી. તે નિર્ણયમાં હકીકતો એવી હતી કે જવાહરલાલ નેહરૂ યુનિવર્સિટીના કર્મચારીઓને મણિપુર યુનિવર્સિટીમાં બદલી કરવા માંગવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે જવાહરલાલ નેહરૂ યુનિવર્સિટીએ મણિપુરમાં સ્થાપિત કરેલું અનુસ્નાતક અભ્યાસનું કેન્દ્ર બંધ કરી દેવામાં આવ્યું હતું અને તે કેન્દ્ર મણિપુર યુનિવર્સિટીને હસ્તાંતરિત કરવામાં આવ્યું હતું. આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે એક યુનિવર્સિટીના કર્મચારીને તેની સંમતિ વિના બીજી યુનિવર્સિટીમાં બદલી કરી શકાતી નથી. આ નિર્ણયનો વર્તમાન મામલા સાથે શું સંબંધ છે તે અમે સમજી શકતા નથી. હાલના કેસમાં એવી સ્થિતિ નથી કે સામાવાળા કર્મચારીઓને એક નિયોજક પાસેથી બીજા નિયોજક પાસે બદલી કરવામાં આવી રહી હોય. અહીં નિયોજક યથાવત્ એ જ છે, એટલે કે હરિયાણા

રાજ્ય. તેથી, ઉપરોક્ત નિર્ણયનો હાલના કેસમાં કોઈ સંબંધ નથી. એ જ કારણસર જી. વરંદાની v. કુરુક્ષેત્ર યુનિવર્સિટી અને અન્ય [(૨૦૦૩) ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૪] પણ સંબંધિત નથી.

૧૪. અમારા મતાનુસાર, હાઈકોર્ટે આ મુદ્દે સંપૂર્ણપણે અવ્યવહારુ દૃષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે. જો વડી અદાલતનો દૃષ્ટિકોણ પ્રબળ રહે, તો રાજ્યના વહીવટતંત્ર માટે ગંભીર મુશ્કેલીઓ ઊભી થશે, કારણ કે તે સંબંધિત શાંતિ હોય એવા એક સ્થળેથી રાજ્યના બીજા એવા જિલ્લામાં અથવા પ્રદેશ/રેન્જમાં, જ્યાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિ બગડેલી હોઈ શકે અને તેથી વધુ પોલીસની જરૂરિયાત હોઈ શકે, પોતાની પોલીસ દળની બદલી/તહેનાતી કરી શકશે નહીં. અમારા મતાનુસાર, નાગરિકના કોઈ મૂળભૂત અથવા અન્ય કાનૂની અધિકારના ઉલ્લંઘનના કારણે સંપૂર્ણ આવશ્યકતા ઊભી થાય તે સિવાય, અદાલતોએ શુદ્ધ વહીવટી બાબતોમાં હસ્તક્ષેપ કરવો ન જોઈએ. અંતે તો, રાજ્યનું વહીવટતંત્ર ન્યાયતંત્ર દ્વારા પાછળથી હાથ બાંધેલી સ્થિતિમાં કાર્ય કરી શકતું નથી. જેમ યુ.એસ. સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયમૂર્તિ હોબ્સે દર્શાવ્યું છે, તેમ કાર્યપાલક સત્તાધિકારીઓને કેટલીક અંશે કાર્યસ્વતંત્રતા ઉપલબ્ધ હોવી જ જોઈએ.”

(ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે)

૩૬. સામાવાળા-નિગમ તરફથી વિદ્વાન વકીલે વધુમાં ના ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો છે સર્વોચ્ચ અદાલતના રીજનલ મેનેજર, એસબીઆઈ વિ. રાકેશ મામલામાં કુમારી તિવારી (ઉપરોક્ત), આ મુદ્દા પર કે અરજીપત્રમાં બદલીના

હુકમને રદ કરવા માટે કોઈ વિશિષ્ટ પ્રાર્થના કરવામાં આવી નથી અને પડકારવામાં આવેલ એકમાત્ર હુકમ અરજદારનું પ્રતિનિધિત્વ નકારી કાઢતો હુકમ છે.

૩૭. જ્યાં સુધી આ રજૂઆતનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી નોંધવું યોગ્ય છે કે અરજદારે અગાઉ અરજી દાખલ કરીને અદાલતનો આશરો લીધો હતો અને આ અદાલતે તેને સામાવાળા-નિગમ સમક્ષ રજૂઆત કરવા પરવાનગી આપી હતી. પ્રતિકૂળ હુકમ કરવામાં આવે તેવી સ્થિતિમાં અરજદારને અદાલતનો આશરો લેવા માટેની છૂટ પણ અનામત રાખવામાં આવી હતી. હાલની અરજીમાં પડકારાયેલા હુકમ દ્વારા તે રજૂઆત નકારી કાઢવામાં આવી છે, તેથી અરજદારે આ અદાલતનો આશરો લીધો છે. યદ્યપિ, આ અરજીમાં અરજદારે બદલીના હુકમને વિશિષ્ટ રીતે પડકાર્યો નથી, તેમ છતાં, તકનિકી સ્વરૂપની આ ખામી, જો અદાલત અરજી સ્વીકારવા પ્રવૃત્ત થતી, તો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ મળેલી રાહતને અનુરૂપ આકાર આપવા અદાલતની સત્તાને ભાગ્યે જ ઓછું કરી શકત.

૩૮. બદલી સંબંધિત કાયદો હવે સુધી સારી રીતે સ્થિર થઈ ગયો છે. બદલીના મામલાઓમાં અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપનો વ્યાપ તેવા કિસ્સાઓ સુધી મર્યાદિત છે, જ્યાં તેના ભંગ કરવામાં આવ્યો હોય

બદલીને નિયમિત કરતા નિયમો/ વિનિયમો/ માર્ગદર્શિકાઓ અથવા જ્યાં બદલીનો હુકમ દુર્ભાવના દ્વારા દૂષિત થયેલો હોય અથવા કાયદા વિરુદ્ધ હોય. હાલના કેસમાં આ પૈકીની એક પણ પરિસ્થિતિ પ્રવર્તતી નથી.

૩૯. યુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય વિ. ગોબર્ધન લાલ માં

એ.આઈ.આર. ૨૦૦૪ એસ.સી. ૨૧૬૫ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“આ જમાનામાં કોઈપણ સરકારી સેવક માટે આ દલીલ કરવી બહુ મોડું થઈ ગયું છે કે એકવાર તેને કોઈ નિશ્ચિત સ્થળે અથવા પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવે અથવા મૂકવામાં આવે, તો તે જેટલો સમય ઈચ્છે તેટલો સમય એવા સ્થળે અથવા પદ પર જ ચાલુ રાખવો જોઈએ. કર્મચારીનું બદલી કરવું માત્ર નિમણૂકની શરતોમાં અંતર્નિહિત એક અનુસંગિક બાબત જ નથી, પરંતુ સેવા નિયંત્રિત કરતી કાયદાકીય જોગવાઈઓ અથવા સેવાની શરતોમાં તેના વિરુદ્ધ કોઈ વિશિષ્ટ સૂચનના અભાવે, તે સેવાની એક આવશ્યક શરત તરીકે પણ અંતર્નિહિત છે. જ્યાં સુધી બદલીનો હુકમ સત્તાનો દુરાશયપૂર્ણ ઉપયોગના પરિણામરૂપ હોવાનું દર્શાવવામાં ન આવે, અથવા કોઈ કાયદેસર જોગવાઈ (અધિનિયમ અથવા નિયમ) નો ભંગ કરતો હોવાનું દર્શાવવામાં ન આવે, અથવા એવો હુકમ કરવાની સત્તા ન ધરાવતી સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાનું સાબિત ન થાય, ત્યાં સુધી બદલીના હુકમમાં નિયમિત ક્રમ તરીકે અથવા દૈનિક પ્રવૃત્તિરૂપે, રજૂ કરવામાં આવતી કોઈપણ અથવા દરેક પ્રકારની ફરિયાદના આધારે,

સહેલાઈથી હસ્તક્ષેપ કરી શકાય નહીં. બદલીને નિયમિત કરવા માટેના પ્રશાસકીય માર્ગદર્શકો અથવા બદલી નીતિ ધરાવતા માર્ગદર્શકો, વધુમાં વધુ, સંબંધિત અધિકારી અથવા સેવકને નિવારણ માટે પોતાની ઉચ્ચ સત્તાઓ સમક્ષ જવાની તક આપી શકે, પરંતુ તેઓ જાહેર હિતમાં અને સેવાની આવશ્યકતાઓને કારણે જરૂરી જણાય ત્યારે, કોઈ નિશ્ચિત અધિકારી/સેવકની કોઈપણ સ્થળે બદલી કરવા માટે સક્ષમ સત્તાધિકારીની સત્તાને છીનવી લેવાનો અથવા નકારવાનો પરિણામ પેદા કરી શકતા નથી, જ્યાં સુધી અધિકારીની સત્તાવાર સ્થિતિ પર પ્રતિકૂળ અસર થતી ન હોય અને પરિષ્ક્રિયા, વેતનધોરણ તથા સુરક્ષિત પરિલાભો જેવા કારકિર્દીના અવસરોનું કોઈ ઉદ્વેગન થતું ન હોય. પ્રશાસકીય માર્ગદર્શકોના ઉદ્વેગન સાથે કરવામાં આવેલ બદલીના હુકમમાં પણ હસ્તક્ષેપ કરી શકાય નહીં, કારણ કે તેઓ કોઈ કાનૂની રીતે અમલમાં મૂકી શકાય તેવા અધિકારો પ્રદાન કરતા નથી, સિવાય કે, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, તે દુરાશયોથી દૂષિત હોવાનું દર્શાવવામાં આવે અથવા કોઈ કાયદેસર જોગવાઈના ભંગમાં કરવામાં આવ્યો હોય.

(પરિચ્છેદ ૮) (ભાર આપેલ)

૪૦. હાલના કેસમાં, અરજદારની બદલી સેવા સંબંધિત એક અનુસંગિક ઘટના છે, જે તેના નિયુક્તિ હુકમની શરતોમાં નિહિત છે. અરજદારે પોતાની નિયુક્તિ નિયુક્તિ હુકમમાં સમાવિષ્ટ વિશિષ્ટ શરત સાથે સ્વીકારી છે, જે સત્તા પ્રદાન કરે

છે નિગમ તેને ગુજરાત રાજ્યમાં અન્ય કોઈપણ સ્થાને તથા અન્ય કોઈપણ એકમમાં બદલી કરવા માટે નિગમનું વિભાજન.

૪૧. નેશનલ હાઈડ્રોઈલેક્ટ્રિક પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિ. (૧) શ્રી ભગવાન (૨) શિવ પ્રકાશ – (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી. ૫૭૪ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ નિર્ધારિત કર્યું છે:

કોઈપણ સરકારી સેવક અથવા કોઈ ઉપક્રમના કર્મચારીને કોઈ એક નિશ્ચિત સ્થળે સદાકાળ માટે નિયુક્ત રહેવાનો કોઈ કાનૂની હક નથી, કારણ કે પરિવર્તનીય પદોના વર્ગ અથવા શ્રેણીમાં નિયુક્ત કરાયેલા કોઈ ચોક્કસ કર્મચારીની એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે બદલી માત્ર સેવા-સંબંધિત ઘટના જ નહીં, પરંતુ જાહેર હિત તથા જાહેર વહીવટની કાર્યક્ષમતા માટે આવશ્યક એવી સેવા-શરત પણ છે. જ્યાં સુધી બદલીનો હુકમ સત્તાના દુરાશયપૂર્ણ ઉપયોગનું પરિણામ હોવાનું દર્શાવવામાં ન આવે અથવા એવી બદલીને પ્રતિબંધિત કરતી કાનૂની જોગવાઈઓના ભંગરૂપ હોવાનું જણાવવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી અદાલતો અથવા ન્યાયાધિકરણો આવા આદેશોમાં નિયમિત બાબત તરીકે હસ્તક્ષેપ કરી શકતા નથી, જાણે કે તેઓ અપીલી સત્તાધિકારીઓ હોય અને સંબંધ સેવાની વહીવટી આવશ્યકતાઓના હિતમાં પસાર કરાયેલા આવા આદેશોની સામે વ્યવસ્થાપનના નિર્ણયના સ્થાને પોતાનો નિર્ણય મૂકી રહ્યા હોય.

(પરા ૫) (ભારપૂર્વક દર્શાવેલ)

જરૂર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવેલ પ્રમાણે, કોઈપણ સરકારી સેવક અથવા કોઈ જાહેર ઉપક્રમના કર્મચારીને કોઈ નિર્ધારિત સ્થળે સદાકાળ માટે નિયુક્ત રહેવાનો કોઈ કાનૂની અથવા ન્યસ્ત અધિકાર હોતો નથી. તેનો અર્થ એ પણ થાય છે કે અરજદાર કોર્પોરેશનના એવિએશન વિભાગમાં જ નિયુક્ત રહેવાનો ન્યસ્ત અધિકાર દાવો કરી શકતો નથી. એ સાચું હોઈ શકે કે અરજદાર એવિએશન ક્ષેત્રમાં સારા લાયકાતધરાવે છે. તેમ છતાં, પોતાની નિમણૂકના હુકમમાં સમાવિષ્ટ એવી શરત સ્વીકારી લીધા પછી કે તેની સેવાઓ કોઈપણ અન્ય વિભાગ/એકમમાં બદલી શકાય તેવી છે, તે કોર્પોરેશનના એવિએશન વિભાગમાં જ કામ કરવાનો દાવો કરી શકતો નથી. અરજદારને એવું કહેવાનો કોઈ કાનૂની અથવા ન્યસ્ત અધિકાર નથી કે તેની સેવાઓનો ઉપયોગ માત્ર એવિએશન વિભાગમાં જ થવો જોઈએ અને અન્ય કોઈ વિભાગમાં નહીં. એવિએશન વિભાગમાંથી બદલી થયા પછી, અરજદારે અગાઉ પણ વહીવટી હોદ્દા સેવા આપી છે, જે નોંધપોથીમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે. પોતાની લાયકાતના આધાર પર માત્ર એવિએશન વિભાગમાં જ કામ કરવાની અરજદારની જિદ્દ માત્ર અયોગ્ય જ નથી, પરંતુ તેની નિમણૂક સમયે તેણે સ્વીકારેલી શરતોના વિરુદ્ધ પણ છે. ઉક્ત શરતો સ્વીકારી લીધા પછી અરજદાર તેમાંથી પીછેહઠ કરી શકતો નથી. વધુમાં, નોંધ લેવા યોગ્ય છે કે જ્યારે તે અરજદારની સુવિધાને અનુરૂપ હતું, ત્યારે તેણે પોતે જ સામાવાળા-કોર્પોરેશનના એગ્રો કેમિકલ વિભાગમાં, વહીવટી હોદ્દા પર, તેને આંધ્ર પ્રદેશમાં બદલી કરવા વિનંતી કરી હતી. તેમાંથી અરજદારનો આશય પ્રગટ થાય છે, જે એવો જણાય છે કે તે પોતાના નિયોજકના

નિર્દેશ મુજબ નહીં પરંતુ જ્યાં તેને ગમે ત્યાં કામ કરવા ઇચ્છે છે. આવા વર્તનને આ અદાલત દ્વારા મંજૂરીની મહોર આપી શકાય નહીં.

૪૩. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, આ અદાલતનો એવો મત છે કે અરજદારના પ્રતિનિધિત્વને નામંજૂર કરતો પડકારાયેલો હુકમ ન્યાયસંગત અને યોગ્ય છે. અરજદારે પોતાના બદલી અંગે ક્ષેપભાવનો આક્ષેપ કર્યો નથી. તેથી, અરજદારના નિમણૂકના હુકમમાં રહેલી શરતો મુજબ અરજદારને ગુજરાત રાજ્યની અંદર બીજા વિભાગમાં બદલી કરવાની કોર્પોરેશનની કાર્યવાહીમાં આ અદાલતને કોઈ ગેરકાયદેસરતા, અનિયમિતતા અથવા મનસ્વીતા જણાતી નથી.

૪૪. ઉપરોક્ત કારણોસર આ અદાલતને અરજામાં કોઈ સાર જણાતો નથી અને તે નામંજૂર થવા પાત્ર છે. તેથી, તે નામંજૂર કરવામાં આવે છે. રુલ જારી કરવામાં આવે છે. ખર્ચ બાબતે કોઈ હુકમ કરવામાં આવતો નથી.

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી)

સુનીલ

The translation of this judgment has been provided by M/s

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ.

અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====